

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR: DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

ZIGMUND FREYD
(1856-1939)

Mening dunyom befarqlik
ummonida suzib yuruvchi
kichik og'riq oroli!

2022

MAY

№40

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
18-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-18**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-18**

ТОШКЕНТ-2022

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпلامга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

**БИОМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ СОҲАСИДАГИ
ИЛМИЙ ИЗЛАНИШЛАР**

1. G'iyosova Sevara Frunze qizi, Nazarova Muxayo Ibragimovana “INSONIYAT JAMIYATIDA TIBBIYOTNI KELIB CHIQISHI. DAVOLASH MUOLAJALARINING ISHLAB CHIQLISHI”	7
2. Daminova Marjona Iskandar qizi, Ismoilov Komiljon Tuvgunovich OG'IZ BO'SHLIG'I PARAZITLARI	9
3. Гулямова Мактуба Камаловна, Каримова Наргиза Ахмаджановна, Шамсиддинова Мадина Искандаровна НЕЙРОФИЗИОЛОГИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ У ДЕТЕЙ С ГИПЕРДИНАМИЧЕСКИМ СИНДРОМОМ	11
4. Каримова Ф.Д., Рахманова С. Ш. ХОМИЛАДОР АЁЛЛАРДА ПЛАЦЕНТАР ДИСФУНКЦИЯСИ КЕЛИБ ЧИҚИШИ САБА- БЛАРИ ВА ХАВФ ОМИЛЛАРИНИ АНИҚЛАШ	13
5. Khasanova Guzaliya Marsovnа, Mamadalieva Sogdiana., Rustamova Afruza RESEARCH OF THE STATE OF HEALTH OF SCHOOLCHILDREN IN THE CITY OF TASHKENT ACCORDING TO THE DATA OF PREVENTIVE EXAMINATIONS	15
6. Xalmatova Barno Turdixodjayevna, Shakarova Maftuna Shuhrat qizi BRONXIAL ASTMA BILAN OG'RIGAN BOLALARNING PSIXOSOMATIK XUSUSIYATLARI	16
7. Sharipova Gulnihol Idievna ТРАВМАТИК СТОМАТИТ БИЛАН ОҒРИГАН БОЛАЛАРДА СТОМАТОЛОГИК КА- САЛЛИКЛАРНИ КОМПЛЕКС СТОМАТОЛОГИК ДАВОЛАШ ВА УЛАРНИНГ ОЛДИ- НИ ОЛИШНИ БАҲОЛАШ	18

BRONXIAL ASTMA BILAN OG'RIGAN BOLALARNING PSIXOSOMATIK XUSUSIYATLARI

Xalmatova Barno Turdixodjayevna

Toshkent tibbiyot akademiyasi,
1-son Bolalar kasalliklari kafedrasini professori
+998946087306

Khal.bar@mail.ru

Shakarova Maftuna Shuhrat qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi,
1-son Bolalar kasalliklari kafedrasini assistenti
maf9213@bk.ru
+998909741759

Annotatsiya: bolalar orasida uchraydigan ko'pgina surunkali kasalliklar, jumladan, bronxial astma ham psixosomatik xususiyatga ega hisoblanadi. Bolalarda kuzatiladigan bir qator psixologik omillar bronxial astma rivojlanishini belgilaydigan murakkab patogenetik kompleksning tarkibiy qismlaridan biridir. allergik kasalliklarni o'z ichiga olgan surunkali kasalliklar psixikaga salbiy ta'sir ko'rsatib, bolalik davrida patologik shaxs shakllanishiga olib keladi.

Kalit so'zlar: bronxial astma, psixosomatika, surunkali kasalliklar.

Dolzarbli. Bolalar psixologiyasining o'ziga xos xususiyatlarini bilish bola-o'smir-kattalar somatik va ruhiy salomatligining shakllanishini tushunishda juda muhimdir. Bolalarda uchraydigan ayrim surunkali kasalliklar psixosomatik xususiyatga egadir. Shu jumladan, nafas olish tizimining ayrim surunkali kasalliklarining rivojlanish bosqichi sifatida (masalan, bronxial astmada (BA)) bolaning psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda avtonom asab kasalliklarini amalga oshirishga hissa qo'shishni aniq ko'rsatish juda muhimdir.

Homila rivojlanishining intrauterin rivojlanish davridan boshlab bolaning asab tizimining xususiyatlari shakllanadi. Homiladorlikning noqulay kechishi, ona va bolaning sog'lig'iga yaqin bo'lgan boshqalarning noto'g'ri munosabati genetik irsiy kasallikning shakllanishi va erta namoyon bo'lishining muhim omillari hisoblanadi. BA xuruj davrida, ayniqsa og'ir shakllarining klinik ko'rinishida aniq patologik vegetativ komponent aniqlangan. Markaziy nerv tizimi (MNT) ning parasimpatik nerv sistemasining ustunligi bolalar va o'smirlarda nafas olish tizimindagi patologik buzilishlarning kelib chiqishiga sababchi omillardan biri hisoblanadi.

Bolalarda kuzatiladigan bir qator psixologik omillar bronxial astma rivojlanishini belgilaydigan murakkab patogenetik kompleksning tarkibiy qismlaridan biridir. Berezin F.B. va boshqalarning so'zlariga ko'ra BA xurujlarning chastotasi va kamroq darajada xurujlarning zo'rayishi, shuningdek, qon zardobidagi immunoglobulinlarning tarkibi ruhiy o'zgarishlar bilan chambarchas bog'liq. Shu bilan birga, allergik kasalliklarni o'z ichiga olgan surunkali kasalliklar psixikaga salbiy ta'sir ko'rsatib, bolalik davrida patologik shaxs shakllanishiga olib keladi.

Shunday qilib, bolalar va o'smirlardagi surunkali kasalliklar sharoitida gipoxondriakal turdagi javobga tayyorgarlik mavjud bo'lib, nevrotik tipdagi gipoxondriakal buzilishlar paydo bo'ladi.

Tadqiqotning maqsadi - bronxial astma bilan og'rigan bolalarning hissiy va shaxsiy xususiyatlarining tuzilishini aniqlash.

Material va metodlar. Biz BA bilan kasallangan, hamda remissiya davrida bo'lgan 87 nafar bemor bolalar va o'smirlarning psixologik xususiyatlarini o'rgandik. Nazorat guruhiga tekshiruv vaqtida allergik kasallik belgilari bo'lmagan, tegishli yosh va jinsdagi 62 nafar bola va o'smirlar kirdi. Ontogenez davrida allaqachon harakat qila boshlaydigan va shaxsiy xususiyatlarning shakllanishiga olib keladigan psixo-emotsional stressning paydo bo'lishi va rivojlanishiga hissa qo'shadigan psixologik xavf omillarini aniqlash uchun biz turli yoshdagi bolalarda stress omillarini tahlil qildik.

Olingan natijalar va muhokamalar. Olingan natija va ma'lumotlarga ko'ra, anamnestic ma'lumotlarni tahlil qilganda, BA bilan og'rigan bolalarda sezilarli psixo-emotsional omillar sezilarli darajada ko'proq qayd etilganligi aniqlandi: xususan, bolalik va o'smirlikning turli yosh davrlarida stressli vaziyatlar. I guruhdagi bolalarning onalarining 89% homiladorlik davridagi stressli vaziyatlarni bildiradi (taqqoslash guruhida faqat 45%); I va II guruhlarda

oiladagi ziddiyatli vaziyatlar bolalar tomonidan ota-onalariga qaraganda 1,5-2,0 marta tez-tez qayd etiladi va umuman olganda, sog'lom tengdoshlariga nisbatan tegishli yoshdagi astma bilan kasallangan bolalar guruhlarida ko'proq aniqlanadi. Uydan (bolalar bog'chasi, maktab) tashqarida psixotraumatik holat tekshiruv guruhidagi BA bemorlarining I guruhida 1,8 baravar tez-tez aniqlandi (nazorat guruhi bilan solishtirganda va II guruh bolalariga nisbatan 1,5 marta); turli doiralar va bo'limlar (qo'shimcha olish) ta'lim) BA bemorlarining II guruhida (65,7%) I va III guruhlariga nisbatan ustunlik qildi, garchi bu ko'rsatkich sezilarli darajada bo'lmasa-da, sog'lom tengdoshlar orasida yuqori bo'lgan. Ma'lumki, har qanday muhim hayotiy voqealar stressdir va stresslar ijobiy va salbiy hissiy belgilar bilan bo'lishi mumkin. Stress yuki darajasining kattaligini aniqlash uchun biz Xolms va Reyning stressga chidamliligi va ijtimoiy moslashuvini aniqlash metodologiyasidan foydalandik, hodisalarning nuqtalarda sodir bo'lish chastotasini baholadik. Kuzatilgan bemorlarning onalarini tekshirish shuni ko'rsatdiki, o'rtacha hayot hodisalari chastotasi tegishli yoshdagi nazorat guruhlariga qaraganda 1,5-2,0 baravar yuqori.

Shaxsning psixologik xususiyatlarini baholash uchun biz Eysenck testidan foydalandik. Ushbu tadqiqotda biz yosh va jinsga qarab natijalarda sezilarli farqlarni topmadik. Astma bilan og'rikan bemorlarning xususiyatlarini sog'lom bemorlar bilan taqqoslaganda, biz “ekstroversiya - introversiya” (72% gacha) shkalasi bo'yicha introversiyaning (ko'p darajada katta yoshdagi o'spirinlarda) ustunligi haqida gapirishimiz mumkin. faqat 28% va 35% (mos ravishda III va II guruhlarda) ekstraversiyaga moyil bo'lgan. Kasallikning yomonlashuv dinamikasi (biz tomonidan astma kuchayishi chastotasi va davomiyligi oshishi bilan tashxis qo'yilgan) va astma bilan og'rikan bemorlarda qoniqarsiz moslashish darajasi bilan introversiya darajasi (o'rtacha va kvartil diapazon) 7 ballni tashkil etdi (6 dan 9 ballgacha), kasallikning ijobiy dinamikasi, qoniqarli va stressli moslashish holati bilan - median 10 ballni, kvartillararo diapazon 9-12 ballni, sog'lom bolalar va o'smirlar guruhida esa 15 ballni tashkil etdi. , interquartile diapazoni 11-17 ball, $p < 0,05$.

Xulosa. Shunday qilib, kasallikning yomonlashuvi va moslashuvning qoniqarsiz holati bo'lgan bolalar va o'smirlarda introversiya darajasi BA dinamikasi yaxshilangan va moslashishning qoniqarli yoki stress holatiga ega bo'lgan BA bemorlariga qaraganda yuqori. Temperamentning xarakterli xususiyatlarini aniqlashda nevroitiklik darajasi kabi ko'rsatkich muhim rol o'ynaydi. Astma bilan og'rikan bolalar va o'smirlarni o'rganishda biz ularning “emotsional labillik” ni tavsiflovchi belgilarining ustunligini aniqladik. Bular ayniqsa sezgir, xavotirli, shubhali, rivojlangan mas'uliyat, rahm-shafqat va hamdardlik tuyg'usiga ega, qoida tariqasida, o'zini past baholaydigan va tez-tez avtonom kasalliklarga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Петрова Т. Н. и др. Психосоматическое состояние детей и подростков, больных бронхиальной астмой //Актуальніпроблемисучасноїмедицини: Вісникукраїнськоїмедичної стоматологічноїакадемії. – 2010. – Т. 10. – №. 3 (31).
2. Кривоногова Т. С. и др. Психосоматические соотношения при бронхиальной астме у детей //Вестник Российской академии медицинских наук. – 2015. – Т. 70. – №. 5.
3. Смирнова С. В. и др. Психологические особенности матери как фактор формирования психосоматического заболевания ребенка (на примере бронхиальной астмы). – 2009.
4. Вдовина Л. Н., Арнаутова В. В. Исследование перфекционизма и контроля эмоций при психосоматических заболеваниях //ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ. – 2021. – С. 36-42.
5. Vishneva E. A. et al. CAUSE-SIGNIFICANT FACTORS IN CHILDREN WITH BRONCHIAL ASTHMA //Central Asian Journal of Pediatrics. – 2021. – Т. 2021. – №. 2. – С. 25-34.
6. Sweenie R. et al. Subjective social status in adolescents with asthma: Psychosocial and physical health outcomes //Health Psychology. – 2020. – Т. 39. – №. 3. – С. 172.
7. Yuldashov I. R. et al. ПСИХОСОЦИАЛЬНЫЙ СТАТУС У ДЕТЕЙ С БРОНХИАЛЬНОЙ АСТМОЙ //Евразийскийвестникпедиатрии. – 2020. – №. 3. – С. 27-32.
8. Khalmatova B. T. et al. Influence Of Ecological Factors On The Development And Progress Of Bronchial Asthma In Children //European Journal of Molecular & Clinical Medicine. – 2021. – Т. 7. – №. 8. – С. 4374-4377.